

مرح نشر ایران ۱۳۹۰

اطلاعات ناشران، کاغذفروشی‌ها، لیتوگرافی‌ها، چاپخانه‌ها، صحافی‌ها،
کتابفروشی‌ها، مراکز پخش، تصویرگران، طراحان گرافیک، ناشران الکترونیک،
نمایندگان ناشران خارجی و تشکل‌های صنفی نشر

خانه کتاب

اردیبهشت ۱۳۹۰

عنوان و نام پدیدآور:	مرجع نشر ایران ۱۳۹۰: اطلاعات ناشران، کاغذفروشی‌ها، لیتوگرافی‌ها.../ زیر نظر: داریوش مطلبی.
مشخصات نشر:	تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۸۷۴ ص: ۲۹×۲۲ س.م.
فروست:	خانه کتاب: ۲۶۱.
شابک:	۱۷۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	ویراست قبلی کتاب حاضر تحت عنوان "راهنمای ناشران و کتابفروشی‌های کشور" منتشر شده است.
عنوان دیگر:	راهنمای ناشران و کتابفروشی‌های کشور
موضوع:	نشر و ناشر - ایران - راهنماها.
شناسه افزوده:	مطلبی، داریوش، ۱۳۵۱ -
شناسه افزوده:	خانه کتاب.
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۰ / ۲ / ۵ / ۴۵۰ Z
رده‌بندی دیویی:	۹۵۵ - ۵۰ / ۷۰
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۲۳۲۰۲۲۶

۲۶۱

خانه کتاب

مرجع نشر ایران ۱۳۹۰

اطلاعات ناشران، کاغذفروشی‌ها، لیتوگرافی‌ها، چاپخانه‌ها، صحافی‌ها، کتابفروشی‌ها، مراکز بخش، تصویرگران، طراحان گرافیک، ناشران الکترونیک، نمایندگان ناشران خارجی و تشکلهای صنفی نشر

ناشر: خانه کتاب

زیر نظر: داریوش مطلبی

تهیه‌کنندگان: مجتبی تبریزیا، حمیرا کیاسی، عیسی عباسی، مهدی رضائی، لیلا نیک‌تبار، اسماعیل افقهی
با همکاری: آزاده نظربلند، عباس آیین‌نژاد، فاطمه سورانی، سید یعقوب سعیدی، عزیزالله امرایی،

مصطفی شمس، لیلا قاسمی، مرضیه داداش‌پور، پروین عارفی، علی حسینی

نرم‌افزار: اصغر احمدی طامه و عاطفه علی‌آقایی

مسئول فنی: ناصر میرزایی

ناظر چاپ: رحمان کیانی

چاپ اول: اردیبهشت ۱۳۹۰

قیمت (به همراه نرم‌افزار): ۱۷۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۰۱۶-۵

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات

نشانی: تهران - خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان فلسطین و خیابان صبای جنوبی، شماره ۱۰۸۰، خانه کتاب

مستدق پستی: ۳۱۲ - ۱۳۱۴۵ - تلفن: ۶۶۴۱۴۹۵۰، بخش توزیع: ۸۸۲۱۸۶۵۲ - دورنگار: ۶۶۴۱۵۳۶۰
www.kctab.ir information@kctab.org.ir

فهرست مندرجات

- دیباچه ..... ۱ - ب
- مقدمه ..... ج - ی

مراجع نشر ایران

- ناشران فعال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۸۹ ..... ۱-۲۱۷
- ناشران فاقد اطلاعات ۲۱۹-۲۲۱
- کاغذفروشی‌ها ۲۲۳-۲۲۳
- لیتوگرافی‌ها ۲۳۵-۲۴۹
- چاپخانه‌ها ۲۵۱-۲۶۳
- صحافی‌ها ۲۶۵-۲۸۷
- کتابفروشی‌ها ۳۸۹-۵۸۰
- مراکز پخش ۵۸۱-۵۸۸
- تصویرگران ۵۸۹-۵۹۶
- طراحان گرافیک ۵۹۷-۶۱۰
- ناشران الکترونیک ۶۱۱-۶۲۱
- نمایندگان ناشران خارجی ۶۲۳-۶۲۸
- شکل‌های صنفی نشر ۶۲۹-۶۳۳

نمایه‌ها

- ۶۳۷-۷۲۰ ..... درهم‌کرد اسامی مدیران مسئول صنف‌های مختلف
- ۷۲۱-۷۶۸ ..... اسامی ناشران (همراه با ارجاعات)
- ۷۶۹-۷۷۰ ..... اسامی کاغذفروشی‌ها
- ۷۷۱-۷۷۴ ..... اسامی لیتوگرافی‌ها
- ۷۷۵-۷۸۷ ..... اسامی چاپخانه‌ها
- ۷۸۹-۷۹۲ ..... اسامی صحافی‌ها
- ۷۹۳-۸۱۰ ..... اسامی کتابفروشی‌ها
- ۸۱۱-۸۱۲ ..... اسامی مراکز پخش کتاب
- ۸۱۳-۸۱۴ ..... اسامی ناشران الکترونیک
- ۸۱۵-۸۱۸ ..... اسامی ناشران خارجی

پیوست ۱

- ۸۱۹-۸۵۳ ..... مصوبات و آیین‌نامه‌های مرتبط با حوزه نشر

پیوست ۲

- ۸۵۵-۸۵۷ ..... کد تلفن شهرهای ایران

دیباچه

در عصر حاضر که از آن به عصر اطلاعات تعبیر می‌کنند، «اطلاعات»، نماد قدرت و توانایی محسوب می‌شود؛ و نیروی انسانی، زمین و تجهیزات به‌عنوان منشأ قدرت جای خود را به اطلاعات داده است. هر کشوری در شکل عام و هر سازمانی در شکل خاص، تلاش می‌کند تا به اطلاعات مناسب دسترسی و در زمان مناسب از آن استفاده کند. با گسترش روزافزون فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات و تسهیل و تسریع جریان اطلاعات، اهمیت اطلاعات صدچندان شده است، به‌طوری که رشد و توسعه بدون آن عملاً امکان‌پذیر نیست. همزیستی اطلاعات و فن‌آوری و به تبع آن تبادل سریع و وسیع اطلاعات، به کاهش هزینه‌ها، ارتقای سطح زندگی مردم، بهبود فضای کسب و کار، افزایش سطح رفاه عمومی، رشد اقتصادی و نظایر آن منجر شده است. از این رو در برنامه‌های توسعه‌ای تمام کشورها، از جمله ایران، اطلاعات مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفت و حضور اطلاعات و فن‌آوری مبتنی بر آن را در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه، به‌عنوان یکی از محورهای مهم توسعه مشاهده می‌کنیم.

صنعت نشر که محصول آن کالایی اطلاعاتی است، زمانی به پویایی و بالندگی می‌رسد که اطلاعات در تمام لایه‌های تولید، توزیع و مصرف آن جریان یابد و به‌طرز هوشیارانه و هدفمند مورد استفاده قرار گیرد. دسترسی به اطلاعات مناسب، به‌ویژه اطلاعات دست‌درکاران صنعت نشر، می‌تواند در انجام بهتر امور، صرفه‌جویی در زمان، هزینه و نیروی انسانی کمک موثری باشد و توان و انرژی جامعه نشر در مسیر درستی هدایت شود.

کتاب به‌عنوان کهن‌ترین رسانه‌ی انتقال دانش بشری، هم‌چنان مهم‌ترین کالای فرهنگی است، و گروه‌های کثیری از اهل صنعت، هنر و فرهنگ را پیرامون خود گرد آورده است: نویسندگان، مترجمان و ویراستاران که می‌توان آنها را خالقان آثار نامید؛ ناشران، چاپ‌گران، صحافان و... که تولید فنی کتاب را برعهده دارند؛ موزعان و کتابفروشان که به عرضه کتاب می‌پردازند؛ و سرانجام طیف گسترده‌ی مردم که خوانندگان هستند، چهار حلقه‌ی اصلی صنعت نشر را تشکیل می‌دهند. هر کدام از حلقه‌های این زنجیره، در درون خود حلقه‌های به‌هم‌پیوسته‌ی پرشماری دارند. ارتباط مؤثر و پویا میان اعضای این زنجیره برای حرکت در مسیر توسعه بدون استفاده از اطلاعات جامع و دقیق میسر نخواهد بود.

خانه کتاب با چنین رویکردی فعالیت‌های خود را ساماندهی نموده است؛ و کتاب مرجع نشر را که حاوی اطلاعات لازم برای گسترش و پویایی ارتباطات میان گروه‌های دست‌درکار صنعت نشر کشور است، در همین راستا منتشر می‌کند. این کتاب نخستین بار در سال ۱۳۷۵ با عنوان «راهنمای ناشران» منتشر شد و از سال ۱۳۸۰ با عنوان «راهنمای ناشران و کتابفروشی‌های کشور» به‌صورت سالانه، روزآوری و انتشار یافت. با توجه به گستردگی حوزه نشر و افزایش صنوف مرتبط، در سال ۱۳۸۷ اطلاعات چاپخانه‌ها، لیتوگرافی‌ها، صحافی‌ها و مراکز پخش به اطلاعات پیشین افزوده شد و در شکل جدید با عنوان «مرجع نشر ایران» منتشر گردید. در سال ۱۳۸۸ به‌منظور تکمیل صنوف مرتبط، اطلاعات مربوط به کاغذفروشی‌ها، طراحان گرافیک، تصویرگران و نمایندگان ناشران خارجی نیز به اطلاعات قبلی افزوده شد. در ویرایش حاضر، علاوه بر اطلاعات پیش گفته که تماماً روزآوری شده است، بخش جدیدی شامل فهرست «تشکیل‌های صنفی حوزه نشر» به مجموعه اضافه شده است. در صفحات پایانی نیز مطابق

سال گذشته، مجموعه‌ای از مصوبات و آیین‌نامه‌های مرتبط با حوزه نشر در قالب پیوست گنجانده شده است تا به قانونمندتر شدن فرایند نشر کتاب و آگاهی دست‌درکاران این حوزه از ضوابط و آیین‌نامه‌ها و قوانین کشور یاری رساند.

برای اطمینان از درستی و دقت اطلاعات، ابتدا با اتحادیه‌ها و انجمن‌های مرتبط مکاتبه شد و پس از جمع‌آوری اطلاعات و ثبت آنها در بانک‌های اطلاعاتی مؤسسه، برای اطمینان از درستی اطلاعات تا سه مرحله با هر یک از واحدهای صنفی تماس تلفنی گرفته شد؛ در مواردی که امکان تماس میسر نبود، نامه‌ای برای آنها ارسال گردید تا اطلاعات مورد نیاز را در اختیار قرار دهند. در فرآیند تولید و روزآوری نزدیک به ۱۳ هزار رکورد اطلاعاتی کتاب حاضر، مشکلاتی از قبیل گردآوری اطلاعات اولیه، سخت‌یابی تشکلی‌ها و اصناف استان‌ها، آشنایی اندک برخی از مدیران مسئول یا مالکان واحدهای صنفی با اهمیت اطلاع‌رسانی و کاربرد آن در صنعت نشر و در نتیجه عدم ارائه پاسخ مناسب، پیش‌روی تهیه‌کنندگان راهنمای حاضر بوده است. همین مسئله احتمال خطا و نقصان را در کار ایجاد می‌کند که امیدواریم خوانندگان به دیده اغماض بنگرند و با انعکاس آن به خانه کتاب در افزایش دقت اطلاعات ما را یاری رسانند.

اثر حاضر حاوی اطلاعات ۴۳۲۷ ناشر، ۲۹۱ کاغذفروشی، ۳۱۸ لیتوگرافی، ۲۲۸۲ چاپخانه، ۶۱۲ صحافی، ۳۹۱۴ کتابفروشی، ۱۲۳ مرکز پخش، ۲۰۱ تصویرگر، ۳۲۱ طراح گرافیک، ۲۱۶ ناشر الکترونیک، ۲۳ نماینده ناشران خارجی و ۵۰ انجمن و تشکل صنفی است. همان ذکر است که این اطلاعات، همراه با سایر بانک‌های اطلاعاتی به صورت الکترونیکی و در قالب لوح فشرده و همچنین برخی از صنف‌ها به صورت برخط در پایگاه اینترنتی مؤسسه به نشانی www.ketab.ir نیز عرضه شده است.

خانه کتاب آماده دریافت پیشنهادها و دیدگاه‌های مخاطبان، اهالی فرهنگ و دست‌درکاران حوزه نشر است. از تمام ناشران، کاغذفروشی‌ها، لیتوگرافی‌ها، چاپخانه‌ها، صحافی‌ها، کتابفروشی‌ها، مراکز پخش، تصویرگران، طراحان گرافیک، ناشران الکترونیک و نمایندگان ناشران خارجی درخواست می‌شود تا تغییرات مربوط به نشانی و مشخصات خود را به ما اطلاع دهند. همچنین سایر صنوفی که اطلاعات آنها در این نسخه نیامده است، اطلاعات خود را برای مؤسسه ارسال فرمایند.

خاطر نشان می‌شود خانه کتاب تصمیم دارد در راستای همسوس کردن فعالیت‌ها و خدمات خود با توسعه پایدار کشور، از یک سو استفاده از فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات را در خدمات و فعالیت‌های خویش گسترش دهد و از سوی دیگر با انتقال تدریجی خدمات اطلاع‌رسانی از نسخه‌های چاپی به نسخه‌های دیجیتال و ترجیحاً اینترنتی به سهم خود در حفظ محیط زیست نقش داشته باشد، از همین رو بر آن است تا نسخه چاپی کتاب مرجع نشر را از سال بعد به صورت دوسالانه منتشر نماید، و لوح فشرده‌ی آن را پس از روزآوری در دوره‌های شش ماهه در اختیار مخاطبان و علاقه‌مندان قرار دهد.

در خاتمه از همکاری صمیمانه تمام کسانی که در تهیه و تنظیم این مجموعه ما را یاری کردند، به خصوص ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها، اداره کل دفتر چاپ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اتحادیه اصناف مرتبط و همکاران محترم تلاش گر خانه کتاب قدردانی می‌کنم. امید است که این گام کوچک، به رونق هرچه بیشتر فرهنگ مکتوب میهن عزیزمان و نیز ارتقای سطح کتاب‌خوانی یاری رساند.

علی شجاعی صائین

مدیر عامل خانه کتاب

فرایند نشر کتاب، از فعالیت‌های متعددی تشکیل می‌شود و صنوف مختلفی، مراحل آن را از تولید و توزیع تا زمانی که به‌دست مصرف‌کننده می‌رسد، هدایت می‌کنند. از نظر نوع فعالیت تخصصی، اصناف فعال در این حوزه را می‌توان به چهار گروه اصلی تقسیم کرد:

۱. مرحله تولید: شامل ناشران، کاغذفروشی‌ها، لیتوگرافی‌ها، چاپخانه‌ها و صحافی‌ها.
  ۲. مرحله پس از تولید: شامل کتاب‌فروشی‌ها و مراکز توزیع کتاب.
  ۳. هنر در نشر: شامل تصویرگران، طراحان گرافیک
  ۴. اصناف مرتبط: شامل ناشران الکترونیک، نمایندگان ناشران خارجی و تشکلهای صنفی نشر کتاب حاضر بر مبنای همین تفکیک و ترتیب، تنظیم محتوایی شده است.
- در این نسخه تلاش شده است تا ضمن اضافه کردن کارگاه‌ها و موسسات جدید به هر بخش، نهایت دقت در روزآوری و درستی اطلاعات صورت گیرد. اطلاعات تهیه شده و موجود در مؤسسه نیز طی فرایندهای جداگانه زیر روزآمد شد:
- فراخوان در نشریات عمومی، کتاب هفته و خبرگزاری کتاب و درخواست اطلاعات؛
  - تماس تلفنی با تمام واحدهای صنفی که شماره تلفن آنها در دست بود؛
  - استخراج اطلاعات ناشرانی که شماره تماس آنها اشتباه بوده یا مراجعه به شناسنامه کتاب‌های موجود در بانک اطلاعات خانه کتاب؛
  - مکاتبه با ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها و اتحادیه‌های صنفی مرتبط و دریافت اطلاعات؛
  - مکاتبه با تمام واحدهای صنفی که به‌دلایلی چون تغییر شماره، مسدود یا اشتباه بودن شماره تلفن آنها، امکان تماس تلفنی با آنها حاصل نشده بود؛
  - نصب آگهی در ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها و اتحادیه‌های تشکلهای صنفی مرتبط برای دریافت اطلاعات؛
  - ارسال نامه الکترونیکی (ایمیل) به تمام واحدهای صنفی که نشانی پست الکترونیکی آنها در بانک اطلاعات خانه کتاب موجود بود؛
  - استعمال از نهادهای مرتبط در صورت کامل‌نشدن اطلاعات با فرایندهای مذکور.

اطلاعاتی که بدین ترتیب گردآوری و روزآمدسازی شد از نظر دقت و کیفیت به دو گروه زیر تقسیم شد:

- واحدهایی که اطلاعات صحیح و جدید آنها به‌دست آمد؛
- واحدهایی که اشتباه یا درستی اطلاعاتشان محرز نشده است. این گروه با علامت * مشخص شده‌اند.

به‌منظور کاربردی‌ساختن اطلاعات و تعیین اقلام اطلاعاتی مناسب و اصطلاحات تخصصی برای هر صنف، با کارشناسان و صاحب‌نظران و نمایندگان اتحادیه‌ها مشورت شد. این کار در بخش چاپخانه‌ها و لیتوگرافی‌ها که دارای عملیات فنی، پیچیده و متنوعی‌اند، دارای دقت و وسواس بیشتری است.

شیوه تنظیم و ترتیب کتاب:

نحوه تنظیم اطلاعات در این کتاب راهنما از کل به جز شامل سه مرحله زیر است:

۱. اصناف (گروه‌های دوازده گانه اصناف شامل ناشران، کاغذفروشان، لیتوگرافی‌ها، چاپخانه‌ها، صحافی‌ها، کتابفروشی‌ها، مراکز بخش، تصویرگران، طراحان گرافیک، ناشران الکترونیک، نمایندگان ناشران خارجی، تشکلهای صنفی نشر از یکدیگر مجزا شده‌اند).
۲. نام استان و شهر (در هر کدام از بخشهای مربوط به اصناف دوازده گانه، ترتیب الفبای نام استان و سپس شهر لحاظ شده است. تنها نمایندگان ناشران خارجی که همه در تهران مستقرند و همچنین طراحان گرافیک و تصویرگران که بیشتر در تهران حضور دارند، براساس نام خانوادگی آنها تنظیم شده است. برای بازیابی آسان و سریع اطلاعات، نام استان و شهر در بالای صفحات درج شده است).
۳. نام واحد صنفی (در هر شهر، ترتیب الفبایی نام واحد صنفی مانند نام انتشارات، نام کتابفروشی، نام چاپخانه و... لحاظ شده است).

علامت اختصاری به کار رفته در متن از این قرار است:

م. = میدان؛ خ. = خیابان؛ ک. = کوچه؛ پ. = پلاک؛ ط. = طبقه؛
ص. پ. = صندوق پستی؛ ک. پ. = کدپستی؛ ☎ = تلفن؛ 📠 = دورنگار.

★ = این علامت در برابر نام مؤسسه‌ای قرار گرفته است که به علت پاسخگویی در مراحل روزآمدسازی، اطلاعات جدیدی از آنها به دست نیامده، اما اشتباه بودن اطلاعات موجود نیز مسجل نشده است.

📖 = این علامت در برابر نام چاپخانه‌هایی قرار گرفته است که چاپ کتاب فعالیت اصلی آنهاست.
شایان ذکر است برای آشنایی با اقلام اطلاعاتی راهنمای حاضر و نیز استفاده مؤثر از این کتاب به تعاریف ارائه شده در پایان راهنمای استفاده، مراجعه کنید.

معرفی بخش‌های راهنما

به منظور آشنایی مخاطبان با ویژگی‌های کتاب و استفاده سریع و آسان، در ادامه، هر کدام از بخش‌های دوازده گانه کتاب به اختصار معرفی می‌شود.

الف) مراجع نشر

۱. ناشران

ناشران وظیفه مهم هدایت نشر کتاب در کشور را برعهده دارند و در واقع مدیریت فرایند تولید کتاب برعهده این گروه است. این گروه، پیونددهنده دو حلقه اصلی چرخه نشر کشور، یعنی پدیدآورندگان در یک سو و مصرف‌کنندگان در سوی دیگر هستند. نسخه حاضر شامل اطلاعات تمام ناشرانی است که در فاصله سال‌های ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۸۹ حداقل یک عنوان کتاب منتشر کرده‌اند و در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. انتخاب این دوره زمانی به دو دلیل بوده است: نخست اینکه نمی‌توان ناشری را که در طول سه سال گذشته حتی یک عنوان کتاب منتشر نکرده است، ناشر فعال دانست و دوم اینکه زمان گردش کتاب در بازار، اغلب بیش از سه سال نیست و پس از آن به تدریج کم‌یاب و سپس نایاب می‌گردد. همچنین افزایش تورم و قیمت‌ها و هزینه‌های نگهداری و انبارداری مانع از این می‌شود که ناشران کتابی را برای بیش از سه سال نگهداری کنند. به همین دلایل فعالیت سه سال اخیر ناشر، ملاک قرار گرفته است.

در این بخش مشخصات ۴۳۲۷ ناشر ارائه شده که از این تعداد ۲۷۷۷ در تهران و ۱۵۵۰ در شهرستان فعالیت می‌کنند. اطلاعات ارائه شده برای هر ناشر شامل: نام ناشر، نام و نام خانوادگی مدیرمسئول^۱، نشانی، تلفن، دورنگار، کدپستی، صندوق پستی، نشانی پست الکترونیکی، پایگاه اینترنتی، تاریخ تأسیس (براساس مجوز نشر)، شماره پروانه نشر، شناسه شابک و تعداد کتاب‌ها^۲ و موضوع کتاب‌های منتشرشده^۳ ناشر براساس اطلاعات ثبت شده در بانک خانه کتاب است.

۱. در ویرایش حاضر، طی فرایند جداگانه‌ای نام مدیران مسئول انتشارات دولتی مورد بررسی قرار گرفت و از ناشرانی که نام مدیر مسئول آنها عوض شده بود درخواست گردید تا تصویر مجوز نشر خود مبنی بر تغییر مدیر مسئول را به مؤسسه ارسال نمایند. در این فرایند تعداد قابل توجهی از ناشران دولتی مجوز خود را برای مؤسسه ارسال کردند و نام مدیران آنها اصلاح گردید. در این میان، به علت عدم ارسال مجوز نشر از سوی برخی از ناشران، نام قبلی مدیر مسئول آنها در مرجع نشر ذکر شده است.

۲. تعداد کتاب‌ها، براساس تعداد کل کتاب‌هایی است که ناشران از بدو تأسیس منتشر نموده‌اند و کتابهایشان پس از اخذ اعلام وصول از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، به خانه کتاب وصول شده و در بانک اطلاعاتی ثبت شده است. همین جا از ناشران محترمی که میان این آمار با آمار واقعی عملکرد خود اختلافی مشاهده می‌کنند، درخواست می‌شود از طریق تماس با خانه کتاب نسبت به تکمیل یا تصحیح آن اقدام کنند. شایان ذکر است تعداد کتاب‌های هر ناشر براساس تعداد جلد است نه تعداد عناوین. همچنین این تعداد دربرگیرنده مجموع چاپ اول و مجدد است.

۳. موضوع کتاب‌های (فعالیت) ناشران براساس موضوع تمام کتاب‌هایی است که از هر ناشر در بانک اطلاعاتی خانه کتاب ثبت شده است. انتخاب تمام کتاب‌های یک ناشر برای تعیین موضوع به این دلیل بوده است که نمایانگر دقیق‌ترین زمینه فعالیت ناشر باشد. شیوه اختصاص موضوع فعالیت به صورت خودکار و براساس رده‌بندی دهدهی دیویی کتاب‌ها بوده است. برای این منظور ابتدا تمام عناوین رده‌های دیویی بانک کتاب به ۶۸ کلیواژه موضوعی تبدیل شد. اگر تعداد کتاب‌های ناشر در یک موضوع بیش از ده درصد کل کتاب‌های آن بود، موضوع موردنظر ثبت می‌شود. این فرایند تا تعیین چهار موضوع ادامه می‌یابد. در صورتی که تعداد موضوعات اختصاص یافته بیشتر از چهار مورد بوده، از عبارت «مختلف» استفاده شده است.

پس از بررسی و اتمام فرآیند روزآوری، اطلاعات تعدادی از نشراتی که در سه سال گذشته کتاب منتشر کرده‌اند، به دست نیامد. نام این گروه در فهرست جداگانه‌ای با عنوان «ناشران فاقد اطلاعات»^۱ در انتهای بخش ناشران آمده است.

در کتاب حاضر به منظور یک‌دست‌سازی اطلاعات، سهولت در تنظیم داده‌ها و بازیابی آسان و سریع آنها، مستندسازی نام ناشران، براساس «آیین‌نامه مستندسازی نام ناشران» مؤسسه - مورد تایید کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران - صورت گرفته است. بر این اساس، واژه‌ها و عبارت‌هایی که به نوعی نشان‌دهنده فعالیت و حرفه نشر بوده‌اند، مثل نشر، انتشارات، مؤسسه انتشاراتی و نظایر آن، تا آنجاکه به شناسایی ناشر لطمه نزنند، حذف شده‌اند، مانند «نشر آگه» که نام مستند آن «آگه» است، اما در مواردی که نام ناشر شامل اسم شهر یا کشور است، در ابتدای آن واژه انتشارات درج شده است مانند «انتشارات یزد»؛ اگر حذف کردن واژه انتشارات، موجب یکسان شدن نام دو ناشر شود، مانند «انتشارات امام صادق(ع)» و «امام صادق(ع)»، این حذف صورت نگرفته است. همچنین درباره نشراتی که نامشان از چند جزء تشکیل شده‌اند، به‌ویژه بخش‌های مختلف وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی، سعی شده است تا ترتیب ثبت بخش‌های مختلف نام، از کل به جزء باشد مثل «وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، تربیت اسلامی». نام‌های غیرمستند ناشران در نمایه اسامی ناشران در ترتیب الفبایی خود قرار گرفته و به نام مستند ارجاع شده است.

۲. کاغذفروشی‌ها

کاغذ یکی از مواد اصلی صنعت نشر و تأثیرگذارترین ماده از نظر هزینه‌های تولید کتاب است. اهمیت این ماده در صنعت نشر سبب شد بخشی از اطلاعات کتاب مرجع نشر به فروشندگان کاغذ اختصاص یابد.

اطلاعات موجود در بانک‌های اطلاعاتی مؤسسه در این زمینه، براساس منابع دیگر، از جمله پایگاه‌های اینترنتی و طی فرایندهایی که اشاره شد، روزآوری شدند. اطلاعات این بخش در ویرایش امسال تکمیل شد. در ویرایش قبلی تنها اطلاعات کاغذفروشان تهران به چاپ رسید اما در نسخه‌ی حاضر با تلاشی جداگانه و پیگیرانه، اطلاعات کاغذفروشان استانهای دیگر نیز گردآوری و افزوده شد.

در این بخش مشخصات ۳۹۱ کاغذفروشی فراهم آمده است. برای هر واحد صنفی، اطلاعاتی شامل نام واحد صنفی، نام و نام خانوادگی مدیر (یا مالک)، نشانی، تلفن، دورنگار، کد و صندوق پستی، نشانی پست الکترونیکی و پایگاه اینترنتی آمده است. بدیهی است تنها آن بخش از اطلاعاتی که وجود داشته، در کتاب درج شده است. بسیاری از کاغذفروشی‌ها فاقد نام فروشگاه بودند که در چنین مواردی نام خانوادگی مدیر یا مالک به جای نام فروشگاه درج شده است.

۳. لیتوگرافی‌ها

لیتوگرافی در فرایند چاپ، عملیاتی است که طی آن با استفاده از دستگاه‌های ویژه‌ای، عمل عکاسی و آماده‌سازی از اصل کار که به صورت نمونه چاپی یا فایل رایانه‌ای است، صورت گرفته و بر روی زینک، که صفحات لاستیکی، پلاستیکی، کاغذی، فلزی و موارد مشابه است، انتقال می‌یابد. امروزه عملیات لیتوگرافی در ایران بیشتر به دو صورت «ایمیج‌ستر» و «پلیت‌ستر» صورت می‌گیرد.

هر محصول چاپی برای اینکه به دستگاه چاپ سپرده شود، ناگزیر از مرحله لیتوگرافی عبور می‌کند. بنابراین لیتوگرافی یکی از صنوف اصلی صنعت نشر محسوب می‌شود. در این بخش، نام و نشانی ۳۱۸ لیتوگرافی کشور فراهم آمده که از این تعداد ۱۹۲ واحد در تهران و ۱۲۶ واحد در شهرستان فعالیت دارند.

برای کاربردی‌تر ساختن اطلاعات و افزایش دقت و گسترش دایره اطلاعات، تلاش شده است اجزای اطلاعاتی بیشتری در دسترس مخاطبان قرار گیرد. به همین دلیل تا آنجاکه فرایند روزآمدسازی اطلاعات (تلفنی یا مکانهای) مجال می‌داد، نوع و مشخصات دستگاه‌ها و روش کار هر کدام از لیتوگرافی‌ها نیز مشخص شده است. بدین منظور اطلاعاتی شامل شیوه سنتی یا جدید، همچنین نوع دستگاه‌های ایمیج‌ستر (تولید زینک از عکس) یا پلیت‌ستر (تولید مستقیم زینک از فایل) یا تولید کالک و اطلاعاتی از این دست در نسخه حاضر درج شده است.

برای هریک از لیتوگرافی‌ها این اطلاعات آمده است: نام لیتوگرافی، نام و نام خانوادگی مدیر یا مالک، نشانی، کد و صندوق پستی، تلفن و دورنگار، نشانی پست الکترونیکی و نشانی پایگاه اینترنتی، شیوه کار.

۱. مؤسسات و نهادهای دولتی یا خصوصی که ناشر نیستند و به شکل حرفه‌ای فعالیت نمی‌کنند و فاقد پروانه نشر هستند، اما در انتشار کتاب یا نشران حرفه‌ای همکاری داشته‌اند. نامشان در شناسنامه کتاب‌های منتشرشده به عنوان ناشر دوم یا همکار قید شده و در بانک اطلاعات خانه کتاب نیز وارد شده است. ولی اطلاعاتی از نشانی و تلفن آنها در دست نیست.

۴. چاپخانه‌ها

چاپ، یکی از مراحل تخصصی تولید کتاب و یکی از حلقه‌های اصلی چرخه نشر است. صنعت چاپ از جهات گوناگون، از جمله دستگاه‌ها، نوع مواد اولیه و سطوحی که چاپ بر روی آنها انجام می‌شود، دارای تنوع و تعدد است. با توجه به این تنوع و پیچیدگی در صنعت چاپ از یک‌سو و رویکرد تخصصی در کتاب مرجع نشر از سوی دیگر، چاپخانه‌هایی که کار اصلی آنها چاپ کتاب یا محصولات کتابی است با علامت مشخص شده‌اند. در اثر حاضر اطلاعات ۲۲۸۲ چاپخانه ارائه شده است که ۹۲۴ واحد در تهران و ۱۳۵۸ واحد در شهرهای دیگر (عموماً مراکز استان‌ها) فعالیت می‌کنند. اقلام اطلاعاتی که برای چاپخانه‌ها ارائه شده از دو بخش تشکیل شده است؛ دسته اول شامل شناسنامه و اطلاعات پستی (نام چاپخانه، نام و نام خانوادگی مدیر (مالک)، نشانی، تلفن، دورنگار، نشانی پست الکترونیک و نشانی پایگاه اینترنتی) است؛ دسته دوم حاوی اطلاعات فنی و تخصصی از جمله نوع چاپ (مانند افست ورقی، افست رولی، ملخی و نظایر آن)، رنگی یا تک‌رنگ‌بودن و خدمات دیگر مانند داشتن لیتوگرافی، صحافی، سلفون-کشی، ورنی‌زنی، طلاکوب است.

۵. صحافی‌ها

صحافی یکی از مراحل تکمیلی تولید کتاب است. از آنجاکه هر موسسه چاپ و نشر در فرایند تولید کتاب نیازمند بهره‌گیری از خدمات صحافی است، وجود اطلاعات این صنف در کتاب مرجع نشر ضروری می‌نمود.

در نسخه حاضر اطلاعات ۶۱۲ صحافی گنجانده شده است که از این تعداد ۵۱۱ واحد در تهران و ۱۰۱ واحد در شهرهای دیگر فعالیت می‌کنند. در این نسخه علاوه بر افزایش تعداد و دقت اطلاعات، به منظور کاربردی‌تر ساختن اطلاعات، جزئیات بیشتری مانند نوع جلد (سخت یا نرم) و نوع صحافی (مانند چسب گرم یا سرد، ته‌چسب، ته‌دوخت، مفتولی) و عملیات تکمیلی مانند سلفون‌کشی، طلاکوبی و شومیزکاری نیز برای واحدهای صنفی که این خدمات را ارائه می‌دهند مشخص شده است. اجزای اطلاعاتی که برای صحافی‌ها تهیه شده عبارتند از: نام واحد صنفی، نام و نام خانوادگی مدیر (یا مالک)، نشانی، تلفن، دورنگار، صندوق و کدپستی، نشانی پایگاه اینترنتی و پست الکترونیک.

۶. کتابفروشی‌ها

کتابفروشی، یکی از بخش‌های اصلی صنعت نشر و مهم‌ترین حلقه زنجیره عرضه کتاب و محصولات فرهنگی است. درواقع کتابفروشی مکانی است که آثار فکری و قلمی پدیدآورندگان که ناشران تولید کرده‌اند، به دست مصرف‌کنندگان می‌رسد. با توجه به اینکه کتابفروشی‌ها پیونددهنده دو گروه تولیدکننده و مصرف‌کننده کتاب هستند و نیز به دلیل اهمیت کارکردهای اقتصادی و فرهنگی و فکری آن، وجود اطلاعات این صنف در کتاب مرجع نشر ضروری به نظر می‌رسد. در این نسخه اطلاعات ۳۹۱۴ کتابفروشی درج شده که از این تعداد ۱۰۴۳ واحد در تهران و ۲۸۷۱ واحد در شهرستان‌ها فعالیت دارند. از آنجاکه اکثر کتابفروشی‌های کشور علاوه بر فروش کتاب، اقلام دیگری مانند نوشت‌افزار، وسایل کمک‌آموزشی و محصولات صوتی و تصویری نیز عرضه می‌کنند، انواع محصولات عرضه‌شده در هر کتابفروشی مشخص شده است. با توجه به رویکرد تخصصی کتاب مرجع نشر به موضوع کتاب، و به منظور کاربردی‌تر ساختن اطلاعات، موضوع کتاب‌هایی که در هر کتابفروشی عرضه شده نیز در قالب هفت عنوان کودک و نوجوان، آموزشی و کمک‌آموزشی، دانشگاهی، مذهبی، داستان و شعر، عمومی، و سایر زمینه‌ها مشخص شده است. این بخش شامل این اقلام اطلاعاتی است: نام کتابفروشی، نام و نام خانوادگی مدیرمسئول (یا مالک)، نشانی، تلفن و دورنگار، صندوق و کدپستی، نشانی پایگاه اینترنتی و پست الکترونیک، موضوع کتاب‌ها و سایر فعالیت‌ها.

۷. مراکز پخش کتاب

افزایش تعداد و تنوع عناوین کتاب‌ها در سال‌های اخیر و گسترده‌گی پهنه جغرافیایی توزیع آن در سطح کشور، سبب ظهور گروه جدیدی به نام مراکز پخش کتاب شده است. این گروه که عموماً از دل ناشران برخاسته‌اند، وظیفه تأمین کتاب برای کتابفروشی‌های پراکنده در کشور را برعهده دارند و به-تدریج چنان در صنعت نشر تأثیرگذار شده‌اند که جریان نشر کتاب را نیز تحت تأثیر قرار داده‌اند. مراکز پخش کتاب از نظر حوزه فعالیت به دو گروه عمده تقسیم می‌شوند:

- ناشران بزرگی که برای توزیع کتاب‌های متعدد خود شبکه توزیع راه‌اندازی کرده‌اند و در مواردی کتاب‌های سایر ناشران را نیز توزیع می‌کنند؛
- مراکز پخش که عمدتاً کتاب‌های ناشران مختلف را توزیع می‌کنند.

مهم‌ترین شکل مراکز پخش کتاب که شبکه اصلی توزیع کتاب کشور را هدایت می‌کند و در تهران مستقر است، «شرکت تعاونی توزیع‌کنندگان کتاب تهران» نام دارد. فهرست اعضای این شکل، پایه اولیه اطلاعات این بخش را تشکیل داده است. علاوه بر این، ضمن تماس‌های تلفنی و مکاتبه

با کتاب‌فروشی‌ها و ناشران، نام و نشانی سایر مراکز از سراسر کشور تهیه و به این فهرست افزوده شد. اما متأسفانه شناسایی برخی از مراکز پخش میسر نشد و تلاش‌های پی‌گیرانه برای دستیابی به اطلاعات گروه بیشتری از فعالان این عرصه امکان‌پذیر نگردید. امیدواریم اشخاص و موسساتی که در این حوزه فعالیت می‌کنند با ارائه اطلاعات خود ضمن تکمیل این بخش، زمینه رونق بیشتر صنعت نشر را فراهم سازند.

در نسخه حاضر اطلاعات ۱۲۳ توزیع‌کننده کتاب به چاپ رسیده است که از این تعداد ۹۰ واحد در تهران و ۳۳ واحد در شهرهای دیگر - عمدتاً مراکز استان‌ها - مستقر هستند. برای کاربردی‌تر شدن اطلاعات، زمینه فعالیت مراکز توزیع، یعنی موضوع کتاب‌هایی که توزیع می‌کنند، مشخص شده است.

۸. تصویرگران

تصویرگری، به‌ویژه در حوزه کودک، عنصر اصلی در تولید محتوای کتاب و کاری تخصصی و هنری است. بسیاری از نویسندگان و شاعران، یا ناشران کتاب‌های کودک و نوجوان برای تولید و انتشار آثار خود به قلم و ذوق تصویرگران نیازمندند. بنابراین تصویرگران بخشی از مجموعه عظیم نشر کشور را تشکیل می‌دهند و با گروه‌های دیگر این صنعت تعامل دارند.

اطلاعات این بخش شامل نام و نشانی ۲۰۱ تصویرگر است که از این تعداد ۱۸۸ نفر تهرانی و ۱۳ نفر ساکن شهرهای دیگر هستند. برای این گروه، اطلاعاتی مشتمل بر نام و نام خانوادگی اشخاص، نشانی، تلفن و دورنگار، صندوق و کدپستی، نشانی پایگاه اینترنتی و پست الکترونیکی گردآوری شده و طی تماس‌های مکرر تلفنی بازبینی و روزآمد شده است. نام کسانی که مایل به درج نامشان در بانک اطلاعات خانه کتاب و کتاب مرجع نشر نبودند، حذف شده است.

تنظیم این بخش به‌ترتیب الفبای نام خانوادگی اشخاص است. امیدواریم اطلاعات این بخش در سال‌های آینده توسط تصویرگران دیگر که نامشان در این نسخه نیست - به‌ویژه تصویرگران شهرهای دیگر - همچنین تصویرگرانی که فعالیت حرفه‌ای خود را آغاز می‌کنند، تکمیل گردد.

۹. طراحان گرافیک

نشر و تولید کتاب پیوندی ذاتی با طراحی و گرافیک دارد و نیز متن آن دارد و همواره درصد بالایی از فروش کتاب مدیون زیبایی و جذابیت طرح و نوع جلد است. علاوه بر کتاب، تمام اقلام چاپی - از بروشور و روزنامه گرفته تا پوستر و تابلو - نیز مسلماً از هنر گرافیک بهره می‌برند و اساساً هر کالا و محصولی که برچسب یا نوشته‌ای چاپی داشته باشد، خلاقیت یک طراح در آن دیده می‌شود.

با چنین نقش فراگیری که طراح در صنعت نشر برعهده دارد، گردآوری اطلاعات آن در کتاب مرجع نشر ضروری می‌نمود. اطلاعات اولیه موجود در مؤسسه از طریق جست‌وجو در اینترنت تکمیل شد. البته نام اشخاصی که مایل نبودند نامشان در بانک اطلاعات خانه کتاب و کتاب مرجع نشر درج شود، حذف شد.

در این بخش اطلاعات ۳۲۱ طراح گردآوری شده است که از این تعداد ۲۶۹ نفر ساکن تهران و ۵۲ نفر در شهرهای دیگر ساکن هستند. تنظیم اطلاعات براساس نام خانوادگی اشخاص و مشتمل بر این اقلام اطلاعاتی است: نشانی، تلفن و دورنگار، نام مؤسسه، صندوق و کدپستی، نشانی پایگاه اینترنتی و پست الکترونیکی.

امیدواریم در نسخه‌های آینده ضمن تکمیل اطلاعات هنرمندانی که نامشان در این کتاب و بانک خانه کتاب نیست، اطلاعات جزئی‌تری شامل زمینه‌های فعالیت و تخصص آنها نیز افزوده شود.

۱۰. ناشران الکترونیک

با توسعه فناوری‌های رایانه‌ای و دیجیتالی، تولید محصولات فرهنگی غیرچاپی و موسساتی که به تولید و انتشار آنها روی آوردند، روزبه‌روز افزایش می‌یابد. با توجه به محتوای فرهنگی چنین محصولاتی و تشابه آن با محتوای کتاب‌های چاپی، در کتاب مرجع نشر بخش جداگانه‌ای به اطلاعات ناشران الکترونیک اختصاص یافت.

نشر الکترونیک عبارت است از انتشار نرم‌افزاری هر نوع «کتاب الکترونیک»، که «کتاب الکترونیک» عبارت است از پیاده‌سازی و پردازش دیجیتالی محصولات فرهنگی و آموزشی. فرد یا نهادی که یک محصول فرهنگی و فکری را در قالب لوح فشرده یا نرم‌افزار حاوی اطلاعات عرضه می‌کند، ناشر الکترونیک نامیده می‌شود.^۱

در این بخش، اطلاعات ۲۱۶ مؤسسه نشر الکترونیک به‌ترتیب نام مؤسسه تنظیم شده است که از این تعداد، ۲۰۰ واحد در تهران و ۱۶ واحد در شهرهای دیگر قرار دارند. این بخش نیز به ترتیب الفبای نام استان، شهر و نام واحد تنظیم شده است.

۱. بر اساس این تعریف محصولات زیر از حوزه نشر الکترونیک خارج هستند: محصولات صرفاً صوتی یا تصویری، نرم‌افزارهای سیستم عامل و کامپیورها و نرم‌افزارهای کاربردی، نرم‌افزارهای بازی که جنبه آموزشی و فرهنگی ندارند، نرم‌افزارهای اتوماسیون اداری و نرم‌افزارهای خارجی و به طور کلی نرم‌افزارهایی که فاقد محتوا و اطلاعات هستند.

اجزای اطلاعاتی این بخش شامل نام مؤسسه، نام و نام خانوادگی مدیرمسئول، نشانی، تلفن و دورنگار، صندوق و کدپستی، نشانی پایگاه اینترنتی و پست الکترونیکی، زمینه فعالیت و موضوع محصولات و تولیدات فرهنگی آنهاست.

۱۱. نمایندگان ناشران خارجی

با توجه به نیاز گروه کثیری از دانشجویان و محققان به منابع تخصصی زبان‌های دیگر - به‌ویژه در زمینه‌های علوم و مهندسی و پزشکی - در دهه گذشته مؤسساتی با به عرصه توزیع کتاب در کشور نهادند که هدف آنها تأمین کتاب‌های خارجی - به زبان‌های مختلف اروپایی - برای متقاضیان داخل کشور بود. امروزه این مؤسسات که هرکدام نمایندگی ده‌ها ناشر خارجی و بین‌المللی را برعهده دارند، دارای تشکلی به نام «انجمن فرهنگی ناشران بین‌المللی ایرانیان» هستند و ضمن برپایی نمایشگاه‌های تخصصی در طول سال، در نمایشگاه بین‌المللی کتاب نیز حضوری فعال دارند. با توجه به وجود چنین جریان فعال و مؤثری در حوزه نشر کشور و گروه کثیر مخاطبان آن، در کتاب مرجع نشر بخش جداگانه‌ای به این گروه اختصاص یافت. تعداد مؤسسات معرفی‌شده در این کتاب ۲۳ واحد است که نمایندگی ۴۳۱ ناشر خارجی را به عهده دارند. با توجه به تمرکز نمایندگان ناشران خارجی در تهران، تنظیم اطلاعات آنان براساس ترتیب الفبایی نام نمایندگی‌هاست و اطلاعات هر نماینده شامل نام واحد، نام مدیرمسئول، نشانی، کد و صندوق پستی، تلفن، دورنگار، نشانی پست الکترونیک، نشانی پایگاه اینترنتی، خدمات دیگر، موضوع فعالیت و فهرست ناشران خارجی مربوط به هر نماینده می‌باشد. برای استفاده از طریق نام ناشر خارجی، کاربران می‌توانند با مراجعه به نمایه اسامی ناشران خارجی در پایان کتاب به نام نماینده موردنظرشان دست یابند.

۱۲. تشکلهای صنفی نشر

در تمام عرصه‌های تولیدی و خدماتی، به منظور پیشبرد اهداف اجتماعی و اقتصادی، رفع موانع و مشکلات شغلی و قانونی، بهره‌گیری از خرد جمعی و مشارکت، تشکلهای حرفه‌ای با نام‌هایی همچون «اتحادیه»، «شرکت تعاونی»، «انجمن» و نظایر آن شکل گرفته‌اند. در صنعت نشر نیز تشکلهای صنفی متعددی فعالیت می‌کنند. با توجه به ارتباط مستقیمی که میان واحدهای صنفی با تشکلهای مرتبط وجود دارد، در ویرایش حاضر مرجع نشر نیز بخش جداگانه‌ای به آنها اختصاص یافته است. در این بخش اطلاعات مربوط به اتحادیه‌های ناشران، چاپخانه‌داران، کتاب‌فروشان، کاغذفروشان، توزیع‌کنندگان و نویسندگان و اهل قلم طی چندین مرحله و از طریق منابع مختلف جمع‌آوری شده است. در نتیجه اطلاعات ۵۰ تشکل صنفی شناسایی شدند که ۱۳ واحد در تهران و ۳۷ واحد در شهرهای دیگر (عموماً مراکز استان‌ها) مستقر هستند. اقلام اطلاعاتی که برای این اتحادیه‌ها ارائه شده، از این قرارند: نام و نام خانوادگی رئیس، نشانی، تلفن و سایر اطلاعات از جمله دورنگار و نشانی پایگاه اینترنتی (در صورت موجود بودن). این بخش آخرین قسمت کتاب را تشکیل می‌دهند.

ب) نمایه‌ها

نمایه، سیاهه نظام‌یافته مدخل‌هایی است که به‌منظور کمک به کاربران در جابجایی اطلاعات یک مدرک ساخته می‌شود و درواقع نمایه خط ارتباطی بین منبع اطلاعاتی و استفاده‌کننده یا کاربر است. با توجه به تعدد و تنوع اطلاعات (حدود ۱۳ هزار رکورد در ۱۲ گروه صنفی) و وجود بیش از ۱۰ قلم اطلاعاتی برای هر مدخل، تهیه نمایه می‌تواند در افزایش سرعت، دقت و سهولت بازیابی اطلاعات مؤثر باشد. به‌منظور استفاده راحت‌تر از نمایه‌ها، تمام مدخل‌های راهنمای حاضر به‌صورت مسلسل به‌ترتیب از ۱ تا ۱۲۶۷۹ شماره‌گذاری شده‌اند.

نمایه شامل دو بخش است:

۱. **نمایه درهم‌کرد نام مدیرمسئول.** شامل نام تمام مدیران یا مالکان واحدهای صنفی است که به‌ترتیب نام خانوادگی آنها تنظیم شده و به شماره مدخل ارجاع شده است.

۲. **نمایه نام واحدهای صنفی.** در این بخش نام مؤسسات یا واحدهای صنفی به‌ترتیب الفبایی تنظیم شده و به شماره مدخل ارجاع شده است. این بخش شامل نه نمایه برای صنف‌های ناشران، کاغذفروشی‌ها، لیتوگرافی‌ها، چاپخانه‌ها، صحافی‌ها، کتاب‌فروشی‌ها، مراکز پخش، ناشر الکترونیک و ناشران خارجی می‌باشد. نام تصویرگران و طراحان گرافیک به‌دلیل اینکه نام اشخاص هستند، در نمایه درهم‌کرد اسامی مدیران قرار گرفته‌اند و همچنین نام نمایندگی‌های ناشران خارجی به‌دلیل محدود بودن تعداد آنها و با توجه به الفبایی بودن آن، نمایه نشده است.

تعاریف اصطلاحات و مدخل‌ها^۱

- **افست زلی.** دستگاه‌های چاپی که برای چاپ کاغذهای ممتد و پیوسته ساخته شده‌اند و اغلب برای کارهای با تیراژ بالا مانند روزنامه، هفته‌نامه و کتاب‌های درسی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- **افست ورقی.** دستگاه‌های چاپی که کاغذهای مورد استفاده در آنها به صورت ورق ورق یا تک‌تک است و موارد استفاده آنها برای کارهای ظریف رنگی و تیراژهای متوسط است.
- **ایمیج‌ستر^۲.** دستگاهی که متن را همراه تصاویر گرافیکی با استفاده از لیزر روی فیلم منتقل می‌کند تا پس از آن به روی زینک انتقال یابد.
- **پروفر.** به معنای نمونه‌گیری پیش از چاپ و نام نوعی چاپگر است. برای بررسی کیفیت رنگ‌های محصول چاپی در حال تولید در مراحل مختلف به کمک این چاپگرها، که به دلیل قابلیت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری قادر به شبیه‌سازی محصول نهایی هستند، از محصول چاپی، نسخه‌های رنگی تهیه می‌شود.
- **پلیت‌ستر.** دستگاهی که بدون نیاز به فیلم، قابل رایانه‌ای طرح را به روی زینک منتقل می‌کند.
- **تصویرگر.** طراح و هنرمندی که به تصویرسازی (نقاشی) کتاب‌های مصور، به ویژه کتابهای کودک و نوجوان می‌پردازد.
- **توزیع‌کننده کتاب (مرکز پخش).** شخص حقیقی یا حقوقی که وظیفه رساندن کتاب به مراکز فروش یا مخاطب را برعهده دارد. توزیع‌کننده یا پخش‌کننده کتاب، حلقه واسطه میان تولیدکننده (ناشر) و فروشنده (کتاب‌فروشی) است.
- **چاپخانه.** مؤسسه یا کارگاهی که در آن، تصاویر یا متون به صورت یک یا چندرنگ بر روی کاغذ یا سایر اشیا با انواع دستگاه‌ها، چاپ می‌شود.
- **صحافی.** فرایند بستن ورق‌های چاپ‌شده به یکدیگر و محکم کردن آنها در داخل یک جلد یا روکش در انواع مختلف، از قبیل ته‌چسب، ته‌دوز و مقبول به وسیله ماشین‌آلات و ابزار مربوط به آن که می‌تواند به صورت دستی یا ماشینی باشد.
- **طراح گرافیک.** طراح و هنرمندی که با استفاده از نرم‌افزارهای گرافیکی به طراحی و صفحه‌آرایی آثار چاپی مانند پوستر، بروشور، نشریه، کتاب، تابلو، آگهی تبلیغاتی و نظایر آن می‌پردازد.
- **طلاکوب.** عملیات زدن رنگ طلایی بر روی جلد کتاب و سایر اشیا به صورت بستن کلیشه از طریق انتقال گرمایی زیاد که با دستگاه ویژه‌ای انجام می‌شود. طلاکوب امروزه به رنگ‌های مختلف از جمله طلایی، نقره‌ای، آبی، قرمز و... موجود است.
- **کاغذفروشی.** واحد تجاری که به فروش انواع کاغذ و مقوا اشتغال دارد.
- **کتاب: نشریه‌ای غیراداری است که با تعداد برگ‌های قابل توجه، نوشته یا چاپ و به طور مستقل صحافی شود.**
- **کتاب‌فروشی.** واحد تجاری‌ای که فعالیت اصلیش فروش کتاب است، اگرچه ممکن است کالاهای فرهنگی دیگری مانند نوشت‌افزار، لوح فشرده صوتی و تصویری یا وسایل کمک‌آموزشی نیز عرضه کند.

۱. بخشی از توضیحات این قسمت برگرفته از کتاب زیر است:

تعاریف و مفاهیم واژه‌ها و اقلام آماری حوزه فرهنگ و هنر (۱۳۸۱). زیرنظر: غلامعلی طبرسا. گروه آمار و اطلاع‌رسانی دفتر طرح و برنامه‌ریزی معاونت طرح و برنامه - ریزی و تحول اداری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. چاپ اول، ۱۴۳ ص، شابک: ۹۶۴-۰۶-۲۴۸۰-۳.

بخش دیگری از توضیحات که در کتاب یادشده موجود نبود یا با تعاریف کتاب مرجع نشر همخوانی نداشت، از سوی خانه کتاب افزوده شده است.

- **لیتوگرافی.** یک مرحله از عملیات چاپ که در آن با استفاده از انواع دستگاه‌ها، عمل عکاسی و آماده‌سازی از اصل کار و انتقال روی صفحات لاستیکی، پلاستیکی، کاغذی، فلزی و موارد مشابه که «زینک» نامیده می‌شود، صورت می‌پذیرد.
- **ملخی.** چاپ ملخی که نوعی ماشین لترپرس است از قدیم‌ترین ماشین‌های چاپ محسوب می‌شود. درواقع کاربرد حروف سربی که گوتنبرگ مخترع آن بود، در این شیوه چاپ به کار گرفته می‌شود. اگرچه نسل ماشین‌های ملخی رو به انقراض است، هنوز کارهایی با شمارگان کم همچون کارت ویزیت، سربرگ، اعلامیه و نظایر آن با استفاده از آنها چاپ می‌شود. با به کارگیری ماشین چاپ ملخی و استفاده از حروف سربی، کلیشه‌های فلزی و قالب‌های برش انجام می‌شود.
- **ناشر.** شخص حقیقی یا حقوقی که با اخذ پروانه نشر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در یک مرکز یا مؤسسه فرهنگی می‌تواند نسبت به چاپ و فروش کتاب اقدام کند. در این کتاب،
- **ناشر فعال.** در کتاب مرجع نشر منظور از ناشران فعال، ناشرانی هستند که در فاصله سال‌های ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۸۹ دست‌کم یک کتاب منتشر کرده‌اند.
- **ناشر الکترونیک.** شخص حقیقی یا حقوقی که به جای چاپ کتاب بر روی کاغذ، با استفاده از فناوری‌های نوین اطلاعاتی در محیط‌های دیجیتالی و در قالب‌هایی چون لوح فشرده و پایگاه اینترنتی کتاب را در اختیار مخاطبان قرار می‌دهد.
- **نماینده ناشران خارجی.** مؤسسه یا شخصی که کتاب‌های ناشران خارجی را در داخل کشور عرضه می‌کند.
- **ورنی‌زنی.** ورنی شبیه به چاپ رنگ در افست است با این تفاوت که به جای رنگ، ورنی در ماشین چاپ ریخته و کار را یک‌بار دیگر از ماشین چاپ عبور می‌دهند. با تهیه زینک جداگانه می‌توان در نقاط خاصی روی کار چاپی ورنی زد.